

**До Научното жури
по процедурата за професор
по Конституционно право
в Юридическия факултет
на СУ „Св.Климент Охридски”**

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за получаване на научното звание професор по научната специалност Конституционно право, област на висше образование 3-Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, обявен за нуждите на Юридическия факултет на СУ „Св.Климент Охридски” (ДВ, бр. 13 от 17.02. 2015 г.) с кандидат Пламен Веселинов Киров, доцент, доктор по право

Рецензент: Евгени Петров Танчев, доктор по право, професор,

В обявения конкурс за професор по Конституционно право от Юридическия факултет на СУ „ Св. Климент Охридски ” участва само един кандидат - доктор Пламен Веселинов Киров, доцент в Юридическия факултет на Софийския Университет “ Св. Кл. Охридски ”.

Кандидатът е представил списък на публикациите, които обхващат една монография, а също така 15 статии и студии, отпечатани в българския научен печат.

Научните интереси на доцент Пламен Веселинов Киров са съсредоточени в областта на конституционното право. В неговата научна, преподавателска и практикоприложна дейност се очертават четири основни направления:

1. Конституиране на представителното управление в България;
2. Теория и практика на изборителното право, изборителните системи и политическото представителство в национален и сравнителноправен контекст;
3. Президентската институция и парламента в конституционната система на Република България;

4. Проблеми на политическите права и политическата свобода в конституционното развитие на България и в условията на Конституцията на Републиката от 1991 г.

Публикуваните научни трудове свидетелстват за задълбочените интереси на автора в теорията и практиката, покриват основна проблематика в конституционното право, имат актуално значение, а също така съдържат редица изводи, становища и предложения за усъвършенстване на правната уредба.

Признание за качествата на научната продукция е не само позоваването на трудовете на кандидата в научната литература, но и поканите за участие в преподаването в други факултети в рамките на Софийския университет, а също така и в юридическите факултети на Великотърновския университет, Нов Български университет, Университета за национално и световно стопанство, както и Академията на МВР.

Наситена и разнообразна е учебно-преподавателската работа на Пламен Киров. Освен по основната задължителна дисциплина Конституционно право, в продължение на години той чете лекционните курсове по изборните дисциплини – Избирателни системи и процедури, Организация на правозащитните институции, Основни права на човека и гражданина и Основи на публичното право. Лекционните курсове, които той води още от 1986 г. и досега се посрещат с интерес от студентите юристи в Софийския университет, във Великотърновския университет, в УНСС, в НБУ и в Академията на МВР. При провеждането на учебните занятия и изпитите проявява висока възискателност и самовзискателност, умение да разглежда въпросите по начин, който да заинтригува студентите, да ги увлече в разискванията, да предизвика у тях траен интерес към конституционното право като цяло и към неговите специални области. Това определя големия му авторитет сред студентите в Юридическия факултет на Софийския и други университети.

Ползотворна е практикоприложната дейност на доц. Пламен Киров. Още от 1994 г. той активно участва като юридически експерт в законодателната дейност – първоначално като член на Съвета по законодателството при Министерство на правосъдието и съветник на главния секретар на Народното събрание, а от 2002 г., като юридически секретар на президента на Републиката. Изборът на доц. Киров за член на ЦИК за местните и парламентарните избори както за заместник председател на Централната комисия за избиране на президент и вицепрезидент на Република България в периода от 1995 г. и до 2006 г. е безспорно признание за неговите юридически познания в областта на конституционното и

избирателното право. Наред с това, той е участвал с предложения в обсъждането и създаването на редица законопроекта. Назначаването на доцент Киров за съдия в Конституционния съд на Република България през 2006 г. е високо признание за безспорните качества на кандидата в настоящия конкурс в областта на теорията и практиката на конституционализма. От 2008г. и до сега доцент Киров е представител на Република България във Венецианската комисия на Съвета на Европа.

Броят на научните трудове на доцент Пламен Веселинов Киров надминава 50, от които освен дисертацията два са самостоятелни монографични разработки. В настоящия конкурс той участва с 16 от тях, публикувани след получаване на научното звание доцент в СУ „Св. Климент Охридски“. От представения списък е видно, че публикациите обхващат една монография, а също така 15 статии, отпечатани в българската юридическа литература.

Представените в конкурса за професор трудове съдържат приноси моменти в конституционноправната наука и нови научни постановки. Те обогатяват съществуващите знания в областта на конституционното право и представляват полезен анализ на политическата, конституционноправната и съдебната практика, а също така съдържат предложения за промени на съществуващата конституционна уредба и законодателството. Направените в тях изводи почиват на задълбочен и критичен преглед както на действащата правна уредба, така и на използваната научна литература, която е цитирана коректно. Някои изводи засягат фундаментални и интердисциплинарни въпроси на правото и на практиката по приложението му, като въпросът за необходимостта от изменения на Конституцията на Република България както и редица закони, които съдържат конституционноправни норми. Други изводи представляват конкретен анализ и оригинална интерпретация на отделни разпоредби на правната уредба, както и критика и научна дисекция на юриспруденцията, на самостоятелните и казуалните тълкувателните решения на Конституционния съд, както и на съдебната практика в Република България.

1. Монографията „Конституиране на представителното управление в България“.

Извън всякакво съмнение проблематиката на представителното управление съставлява органична част от самата същност на класическата и модерната теория и практика на конституционната демокрация. Именно поради това анализът на развитието и същността на политическото представителство има непреходна актуалност. Монографията „Конституиране на представителното управление в България“ е първото

цялостно изследване в нашата юридическа, конституциона и политическа литература на проблема за формиране на представителното управление след приемането на Конституцията на Република България от 1991 г.

Изборът на темата на хабилитационния труд е сполучлив доколкото позволява на автора да концентрира усилията си в конституиране на политическото представителство и през призмата на изходния момент за формиране и възпроизвеждане на представителното управление да изясни всестранно неговата юридическа и политическа същност. Още в тази фаза се очертава интензивната връзка и взаимодействие между държавното представително управление в лицето на общонационалните и местните представителни събрания и публичноправното представителство в конституционната държава, осъществявано от политическите партии.

Основният научен проблем в хабилитационния труд е всестранното изследване и разкриване на сърцевината на българския национален модел на представителното управление в контекста на конституционната теория и практика както и в духа на сравнителноправните стандарти и проекции на същността, генезиса и еволюцията, предимствата и недостатъците на архитиповете на политическата репрезентация в условията на конституционната демокрация. Още в началото на труда авторът е поставил основните въпроси на представителната демокрация: как най-демократично да бъдат избирани управляващите, по какъв начин да се изработват техните решения и как следва да се осъществява политическата отговорност. Изясняването на тези въпроси е червената нишка, която очертава насоката на научното дирене.

Особен интерес представлява извеждането и изясняването на най-новите тенденции в политическата действителност и конституционното право в действие, като зараждане на олигархистични девиации, широкото навлизане на партийното инженерство, политическия маркетинг, персонификацията на властта и властническите позиции в съвременната конституционна демокрация. В този смисъл изключително точни са разсъжденията на автора още във въведението (виж. с.25) за отминалата романтика, когато изборите се печелят като състезание на идеи, програми и лидери, а не чрез достъпа до властови и финансови ресурси, което мотивира избирателя да не участва в изборите или безропотно да върви след очаквания победител. В избирателната кампания “всичко е изчислено до последния детайл”, както отбелязва автора, както в най-добрите образци на търговската реклама, „гарантиращи високи и бързи продажби на рекламирания продукт.” Същевременно поради неадекватните реакции на традиционните партии на прехода в България, доказали неспособността си да отговорят успешно на

предизвикателството да строят своята легитимност върху демократичните, свободни, състезателни и плуралистични избори, партиите постепенно се трансформираха чрез средствата на политическата драматургия в плурализъм на политически проекти, в подправени политически сурогати със съмнителна демократична стойност. По този начин възходящата процедурна легитимация на изборите се замества с низходящото обосноваване на властта на харизматичния вожд и автократията, която се крепи на конформизма и подчинението на народа, доброволно приел да влачи робските си вериги, маскирани като правото напълно прозрачно сам да си ги избере. В този контекст призивите за въвеждане на изборна повинност и задължение за гласуване за да се прояви гражданската доблест и модерния патриотизъм придобиват смисълна на подигравка с демокрацията.

Особено ценни са разсъжденията на доц.Пламен Киров по отношение на принципите на избирателното право и избирателната система. Към развитието и обогатяването на традиционните начала за всеобщност, равенство, непосредственост и тайна на вота той обосновава и други демократични закономерности на съвременните избори. Наред с демократичните принципи на общо, равно, пряко избирателно право и тайно гласуване, които характеризират същността на субективното избирателно право в монографията се извеждат и останалите принципи на избирателната система. Свободата на изборите предполага възможността гражданите реално да упражняват всички конституционни политически права в хода на изборите. Последните придобиват особен смисъл и значение именно в изборния процес. Състезателността на изборите се извежда в самостоятелен важен принцип и предполага равнопоставеност на кандидатите и политическите партии и общи за всички участници правила на политическото състезание. Избирателната система е способна да изпълнява конструктивни функции в политическия процес и може да бъде фундамент на съвременното представително управление само ако се основава на принципа на периодичност (регулярност) на изборите. Цикличните, равномерно провеждани избори, дефинират логиката на политическото представителство, според която институциите остават, а лицата в управлението се сменят. Принципът на публичност на изборните процедури изисква създаване на условия за свободно и открито състезание между политическите програми на отделните кандидати и партии. Законността на изборите като принцип на избирателната система намира своето отражение в действията на участниците в изборния процес, чрез които се реализират предписанията на правните норми. Този принцип предполага и преценка, която легитимира изборния резултат като обществено приемлив и

съответстващ на волята на суверена. Тези демократични принципи са изследвани и в контекста на международните инструменти за правата на човека и по-специално на чл.3 от Първи протокол към Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи както и на световните и европейски стандарти на демократичните избори, които съставляват сърцевина на мекото международно право.

Правилен е изводът на кандидата в настоящия конкурс, че определянето на ранга на източниците на правната уредба и разпределянето на материята на правното регулиране в Конституцията и законодателството е обект на политическо решение, предопределено от желанието на „бащите” на Конституцията да моделират правното регулиране по посока на стабилност и предвидимост или да предпочетат гъвкавостта и приспособимостта към нови предизвикателства, било поради конюнктурни или държавнически съображения.

Приносен характер има направеният анализ на изискванията на ратифицираната от България Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания, според които е необходимо да се гарантират на хората с увреждания, независимо от естеството на уврежданията, политически права и възможности за тяхното упражняване, равноправно с всички останали граждани. Тук без съмнение се включва и изборителното право – активно и пасивно, а предназначението се свежда до инклузивност на представителното управление, политическата интегрираност на системата и преодоляване на откъснатостта и изолираността на тези граждани.

Доцент Киров преосмисля широко разпространената антиномия между мажоритарните и пропорционалните изборителни системи и доказва че класификацията на изборителните системи не може да се свежда до въпроса „или-или“, а по-скоро до „повече“ или „по-малко“, тъй като в плоскостта на конкретните изборни механизми вече доминират комбинации от различни елементи, които не действат така еднозначно в една посока, както при класическите мажоритарни и пропорционални изборителни системи. Съвършено правилно той счита, че може да се говори за континуум, единият край на който е мажоритарната система на относително мнозинство, а другият е чистата пропорционална система като системата за определяне на изборния резултат, изборителния район и изборителната бюлетина са основните градивни елементи, определящи различни вариации на изборителните системи.

Приносен характер има изследването на числените и функционалните критерии при обяснение на структурата на партийната система. Задълбочено е обоснована разликата между електорална партийна система и

парламентарна партийна система, като е дадена оценка на динамичния ефект на избирателната система при трансформацията на гласовете в мандати. В този контекст систематично е анализирано взаимодействието между избирателни и партийни системи, като е разработена система от критерии за оценка на политическите ефекти на различните типове избирателни системи. Направен е изводът, че взаимната зависимост на партийните системи, избирателните системи и конституционната форма на управление довежда до противоречие между изискванията за представителност на управлението и тези за неговата стабилност.

Особено място кандидатът в настоящия конкурс е отделил на анализа на правното регулиране на политическите партии и необходимостта от неговото усъвършенстване, за да се осигури поддържането и възпроизвеждането на конституционната демокрация у нас. Ограничителите на политическия плурализъм като цяло и на партийния плурализъм в частност са обособени в изследването в две основни групи – количествени и качествени. Количествените ограничители са насочени срещу т.нар. „партии разединители“ на политическото пространство. Тяхната цел е да поставят минимални прагове за достъп до партийната и политическата система. Качествените ограничители имат за основна задача да не допуснат в политическия живот съществуването на т.нар. „антисистемни“ партии.

Внимание в научния труд е отделено на държавното финансиране на партиите и неговия ефект върху структурирането и функционирането на партийната система. На критика са подложени законодателните решения за публичност и отчетност на партийните разходи, финансирани от държавния бюджет. В тази връзка са направени предложения *de lege ferenda* за рационализиране на законодателната рамка на партийното финансиране в контекста на принципа на равното избирателно право.

Споделям вижданията на автора, че въвеждането на гъвкави партийни листи и възможността избирателите да посочат преференция за един от кандидатите на предпочетената от тях партия или коалиция у нас е определено като проблематично, но на различни основания при коалициите и отделните партии.

Интерес представлява и оригиналният анализ на доц. Киров за опита да бъде компенсирано отсъствието на развити парламентарни традиции на конституционната демокрация чрез въвеждане на елементи на твърдия вариант на разделението на властите, на двойната легитимност на политическото представителство в лицето на прекия избор на президента за разлика от мекото разделение между властите и косвения парламентарен

избор на републиканския държавен глава, присъщи на класическия и рационализирания парламентаризъм.

Авторът е защитил редица нови виждания относно вота на доверие, вота на недоверие, природата на депутатския мандат, който се различава от класическите императивен и свободен мандат и е трансформиран в особен вид партийно-императивен мандат, при който свободата на депутата при вземане на решения е ограничена от „олигархичния закон” на Р. Микелс, предполагащ пълно подчинение на партийното ръководство, а влиянието на избирателите върху депутатската дейност е минимизирано. В практически план особено се открояват две от предложенията *de constitutio et de lege ferenda*, а именно необходимостта от възприемане на личната вместо колективната инвестиция, от една страна и предвиждането, както това е направено в основния закон на Германия от 1949 г., на стандарти и правила на вътрешнопартийната демокрация. Извън всякакво съмнение е, че от партиите, които не възприемат демократизма в своя вътрешен живот, трудно би могло да се очаква да бъдат радетели и пазители на конституционната демокрация.

В заключение следва да се отбележи, че поради новаторските подходи и новостите, които се предлагат в теоретичен и практически план, хабилитационният труд има и качествата на докторска дисертация за получаване на степен доктор на юридическите науки.

2. Теория и практика на изборното право, изборните системи и политическото представителство в национален и сравнителноправен контекст.

В този кръг от творчеството на кандидата попадат научните публикации:

„Концепцията за пропорционалното представителство”;
„Рационализиране на българската изборна система”; „Съвременни предизвикателства към представителното управление”; „Съвременни предизвикателства пред плуралистичната демокрация”; „Дефекти в съвременното представително управление”; „Демократични стандарти за функциониране на изборните системи”; „Принцип за уседналост в контекста на скритата ревизия на Конституцията”.

Изследването на тази проблематика е основано върху анализа на огромен фактически материал, представлява резултат от продължителни теоретични натрупвания и усилия, а също така отразява богатия практически опит, придобит в продължение на десетилетие, в което авторът е работил като експерт в неправителствени организации в сферата на изборите и в качеството на заместник председател и член на Централната изборна

комисия. Съединявайки теоретичните познания с практическите умения той демонстрира изключително добра осведоменост в сферата на изборното право и политическото представителство, както и способността самостоятелно да изгражда и отстоява научни тези и да прави предложения *de lege ferenda*. Разработването на проблематиката на изборната система и политическото представителство, показват наред с класическите методи на правните изследвания - логическия и правнодогматичния метод, много добро владение на методиката на синтетичния и спонтанния сравнителен анализ. Историческото начало е вплетено в логиката на еволюцията на изборното право и изборните системи. Публикациите са освободени от идеологеми, клишета и стереотипи, което също следва да се оцени положително, тъй като, по обясними причини, те преобладават в голяма част от научната литература, създадена през последните десетилетия у нас. Сполучливо приложение са намерили и структурно-функционалния, системния и някои статистически методи, които способстват за навлизане в по-голяма дълбочина и за разкриване на динамичните измерения на богатата проблематика на изборните системи и политическото представителство.

В проблематиката, посветена на теорията и практиката на изборното право, изборните системи и политическото представителство в национален и сравнителноправен контекст доц. Киров е обосновал редица нови становища, като по съществените се отнасят до:

- Системата от функционални изисквания за оценка на изборните системи, която включва: представителство на всички значими социални групи; резултативна равностойност на гласовете; представителство на различни гледни точки; политическа неутралност на изборния процес; концентрация и ефективност на политическото представителство; стабилност на партийната система; политическа умереност и избягване на „враждебна“ политика; разрешаване на социалните конфликти; дефинитивност на изборите; политическа отговорност; опростеност на изборните процедури; монотонност при трансформацията на гласове в мандати;

- Защитена е справедливата същност на моделите на пропорционалната изборна система, при които състезаващите се в изборите политически партии и кандидати разпределят мандатите от състава на държавните органи пропорционално на получените от тях гласове. Като предимство на пропорционалния принцип е обоснована зависимостта крайният брой мандати да се разпределя според дела на спечелените гласове, като за разлика от мажоритарния се създава гаранция

за относителната резултативна равностойност на гласовете на избирателите, съответстваща на принципа на равното избирателно право. Демонстрирана и доказана е тенденцията пропорционалните избирателни системи да свеждат до минимум загубата на гласове и да утвърждават в значителна част от избирателите убеждението, че участието в изборите е увенчано с успех, доколкото е постигнато политическо представителство на техните интереси. Особено актуална в настоящия етап на дискусиата за въвеждане на мажоритарна или смесена система е ролята на мажоритарните системи да дефинират легитимността на парламентарните места според принципа на мнозинството, като игнорират представителството на малцинството и водят до пропадане на гласовете, които не се отчитат в изборния резултат.

- Доказан е изводът че въведената у нас процедура за гласуване съдържа ефективни гаранции, че вотът на избирателите ще бъде отчетен по адекватен начин – такъв, какъвто е подаден в действителност. При това нашата законодателна уредба предвижда множество контролни механизми, които са непознати за изборната практика на редица страни с утвърдени демократични традиции. Доказателство за целесъобразността на тези механизми е буквалното копиране на законодателни решения от българската избирателна система в моделите на някои източноевропейски и централноазиатски държави. Тук се посочват: участието в изборния процес на наблюдатели, застъпници и представители на политическите партии; публичност и съдебен контрол по отношение на избирателните списъци; технология на гласуване, която не позволява подмяна на вота на избирателите; система на отчитане на изборните резултати, неподатлива на случайни или преднамерени грешки, включително и повторно въвеждане на гласовете и изчисляване на получените мандати; съдебен контрол за законосъобразност върху изборния процес.

- Анализират се подробно и проблемните страни на българския модел на избирателна система. Практиката показва, че „цените“ на мандатите на различните политически партии в един и същ избирателен район са различни, както са различни „цените“ на мандатите на една и съща политическа партия в различните избирателни райони поради отклоненията от изискването за равната тежест на гласовете на избирателите и нееднаквата избирателна активност на избирателите в отделните избирателни райони с предварително фиксирани мандати, както и с прилагането на пропорционалните формули за разпределението на мандатите на две нива в две последователни стъпки – национално и районно.

- Очертани са предимствата и недостатъците от въвеждане в България на постоянна изборна администрация. Изводът е, че подобна мярка би се отразила със сигурност положително единствено на национално ниво, т.е. на ниво Централна изборителна комисия. Постоянни органи би могло да се създадат и в съответните изборителни райони при парламентарните избори. В същото време напълно невъзможно е да има постоянни органи на ниво изборителни секции.

- Политическата отговорност е изведена като важно изискване пред съвременното демократично представително управление и елемент на връзката, която възниква между изборители и избраници след изборите. Политическата оценка на представителите от страна на изборителите се улеснява чрез провеждане на избори, при които територията на държавата се разделя на множество изборителни райони. В едномандатните изборителни райони се създава персонална връзка между изборители и избраници и контролът се улеснява от факта, че първите се идентифицират само с един представител сред множеството други и следят само неговото политическо поведение. В този смисъл се прави изводът, че представителството на база изборителни райони играе роля на един от стълбовете на съвременната демокрация. От друга страна, силното раздробяване на изборителните райони влияе негативно върху националния характер на провежданата политика.

- Отчетена и формулирана е общата тенденция изборителните системи да действат като центростремителна сила по отношение на парламентарното политическо пространство, облагодетелствайки големите и утвърдени партии и санкционирайки по-малките. Факт е, че малките партии не преустановяват по-нататъшното си участие в изборната надпревара. Очертават се две вероятни обяснения на този факт: малките партии поддържат своята подкрепа сред изборителите независимо от наложените им санкции от изборителната система и центробежните сили в самата политическа система са често достатъчно силни, за да осигурят „наследници“ на тези малки партии, които изчезват от политическата сцена. В този смисъл раждането и оцеляването на опозиционните партии е компелксен процес, който не може да бъде обяснен единствено с анализа на изборителната система.

3. Президент, парламент и правителство в конституционата система на Република България

Три от представените публикации за участие в настоящия конкурс се отнасят до този проблемен кръг от интересите на кандидата: „Президентската институция – проблеми и предизвикателства”;

„Класическият дебат за политическото представителство и критериите за оценка на избирателната система”; „За вота на недоверие и вота на доверие към Правителството в българския конституционен модел”.

В този проблемен кръг специално отбелязване заслужават изведените нови постановки за:

- Несъстоятелността на трактовката, че президентът възглавява цялата държавна система, че стои на върха на държавната пирамида, че се възвисява над трите разделени власти. Обосновано е виждането, че в българския конституционен модел президентът взаимодейства с всяка от трите власти, но това не го поставя над тях, доколкото последното би влязло в противоречие изобщо с принципа на разделение на властите. Законодателната, изпълнителната и съдебната власт не са в никакъв случай в йерархическа зависимост от президента на Републиката.

- Крайните възгледи, които приемат арбитражната функция на българския президент като изцяло определяща конституционния статус на държавния глава не са подкрепени, а са обосновано критикувани. Специфичната интегрираща функция на държавния глава, намерила място в конституционната повеля да „олицетворява единството на нацията“, е естествената позиция, от която президентът осъществява ролята на арбитър. Без изрично да визиращ арбитража, осъществяван от президента, Конституцията от 1991 г. го характеризира като стабилизиращ, балансиращ и омиротворяващ политическите страсти фактор посредством предоставените му правомощия в сферите на трите разделени власти. Арбитражната функция на президента се свързва в изследването с качеството му на политическа фигура. Държавният глава не е деполитизиран държавен орган, доколкото издава актове със съществени политически последици, прави изявления и обръщения с важно политическо значение.

- Концепцията на „неутралната“ власт на президента не се подкрепя, доколкото не е в състояние да обоснове поставянето на държавния глава в центъра на модела за разделение на властите. „Неутралната“ власт се реализира условно и то доколкото президентът не е част от никоя от трите власти и поначало е равно отдалечен от тях.

В публикациите се обосновава извода, че промулгацията е съществен елемент на законодателния процес, като се критикува противоположното становище, поддържано в теорията. Промулгацията не е просто техническо действие по оповестяване и узнаване на закона, а има характера на правно волеизявление, от което настъпват правни последици – законът влиза в сила. Именно поради това, както и от съществуващата конституционна възможност да бъде наложено отлагателно вето от държавния глава,

промулгацията е неразделна и заключителна фаза от цялостния законодателен процес.

4. Проблемите на политическите права и политическата свобода в конституционното развитие на България и при действието на Конституцията на Републиката от 1991 г. се разискват в публикациите:

„Върху правото на мнение“; „Конституционна недопустимост на дискриминацията“; „За допустимите граници на разширяването на избирателното право“; „Законодателни уредби на избирателното право на гражданите“; „Конституционноправни проблеми на електронното гласуване“.

В тези научни трудове са направени важни обобщения и изводи:

- Правото на мнение, уредено в чл. 39, чл. 40 и чл. 41 от основния закон на Републиката и чл. 10 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи е представено като комплексна категория. Аргументира се виждане, според което в хоризонтален план правото на мнение обединява всички основни права, които гарантират възможността да се отправи определено публично послание чрез различни носители на информация – свобода на словото, свобода на печата, свобода на електронните медии. Във вертикален план правото на мнение обобщава няколко основни фази на търсенето, получаването и разпространението на информация.

- Изследван е процесът, при който свободата на словото предшества останалите форми на правото на мнение. От гледна точка на политическото представителство първоначалният смисъл на свободата на словото е да осигури свободата на парламентарните дебати и да гарантира възможността на депутатите да излагат мнението си без опасение за личната си неприкосновеност. От друга страна, свободата на словото се анализира като инструмент, чрез който гражданите участват в политическия процес, като влияят или оказват натиск върху управлението.

- Анализирана е практиката на Конституционния съд, като е изведена категоричната и стабилна съдебна практика, която приема, че публичните лица и лицата, заемащи висши държавни и обществени длъжности подлежат на обществена критика на ниво, по-високо от нивото, приложимо за частните лица. От тази гледна точка правото на неприкосновеност на интимната сфера на посочената категория лица следва да се тълкува постеснително. Конституционният съд като отчита, че средствата за масова информация са едновременно проводник на идеи и фактор за формирането на общественото мнение, формулира изричната конституционна забрана за

въвеждане на цензура. Практиката на съда по този въпрос е подкрепена и допълнително аргументирана.

- На основата на изследване на еволюцията на изборителното право още от Търновската конституция, която изключва имуществените цензове, разпространени дори в Западна Европа по времето на приемането ѝ, е направен извода, че въведените с последните два Изборни кодекса изисквания за уседналост не следва да се превръщат в цензове, а по същество да са свързани с определяне мястото (изборителната секция), в която гласува отделният изборител. Това разбиране на Конституционния съд остава необосновано след систематично тълкуване на текстовете на чл. 3 и чл. 4 и § 1, точки 1-5 от Допълнителните разпоредби на Изборния кодекс от 2011 г. В цитираните норми, едновременно с въвеждането на шестмесечен срок на уседналост за упражняване на активното изборително право в местните избори и изборите за Европейски парламент, се предвижда, че променилите адресната си регистрация след съответната дата имат право да гласуват по предишната си адресна регистрация, „където са включени в изборителните списъци“. Това законодателно безсмислие практически довежда до лишаване на цяла група от лица от изборително право, доколкото тези изборители не могат да бъдат включени в изборителните списъци на никакво правно основание.

Кандидатът в настоящия конкурс е защитил извода, че приетият през 2014 г. нов Изборен кодекс възпроизвежда в голяма степен нормативните решения на предходния относно уседналостта на изборителите и кандидатите. Подобна законодателна политика като средство за борба с „изборния туризъм“ е неадекватна, доколкото относително лесно може да бъде заобиколена, но за сметка на това е отстъпление от принципа на всеобщото изборително право;

Систематизирани накратко достойнствата на трудовете включват ясно изложение и структуриране на проблематиката, използваната литература (съдържаща източници на няколко езика), умелото боравене с методите на правния и историческия позитивизъм, структурно функционалния анализ, политологичните методи, сравнителното право и контекстуалните изследвания, извеждането на практическите последствия от теорията на конституционното право.

Представената справка за научните приноси, изготвена от кандидата, изразява точно самостоятелните достижения в неговите публикации.

Научната продукция на доцент Пламен Киров не е освободена от тези, които трудно могат да бъдат споделени, недостатъчно обосновани становища на автора, както и недостатъчно аргументирана критика на

изводи, които самия автор отхвърля. Тук ще споделя само някои от тях. Преди всичко бих искал да обърна внимание върху някои неточности и непълноти. Понякога авторът посочва убедително недостатъци и критикува съществуващата конституционна и законодателна уредба, но същевременно не навсякъде е посочил насоките за нейното подобряване. Макар и рядко в работите се срещат непрецизни формулировки. Тези и други недостатъци не омаловажават достойнствата на научната продукция на кандидата в настоящия конкурс.

Заключение:

Научноизследователската и преподавателска дейност на доцент, доктор Пламен Веселинов Киров отговаря на критериите, изведени в специалната правна уредба, като са изпълнени изискванията, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България за получаване на научното звание професор. С оглед на приносите в рецензираните трудове, цялостното научно творчество и дългогодишната преподавателска дейност на кандидата, препоръчам на Научното жури да вземе решение, с което да предложи на Факултетният съвет на Юридическия факултет да избере доцент, доктор Пламен Веселинов Киров за “професор” по Конституционно право, Професионално направление 3.6. – Право.

София, 11.05.2015 г.

Рецензент:

проф.д-р Евгени Танчев